

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

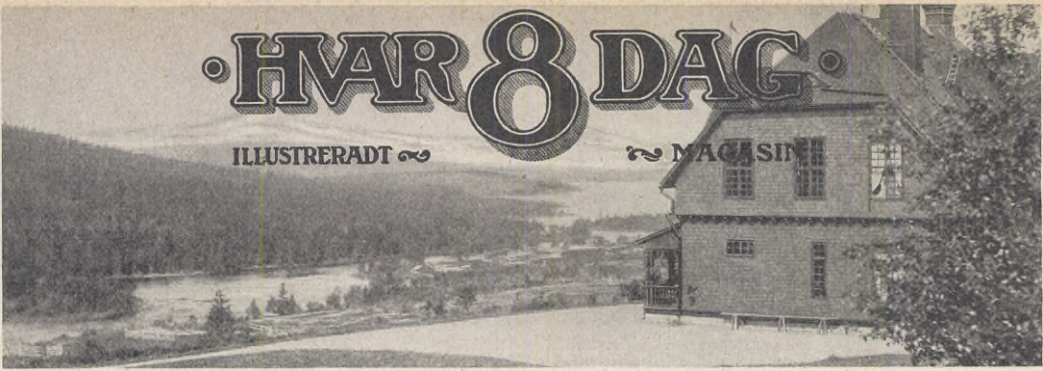
This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

“MEDSTUGAN” I JÄMTLAND, LILJEWALCHSKA DONATIONEN. — EFTER FOTOGRAFI.

11TE ÅRG.

DEN 16 JANUARI 1910.

N° 16.

Foto. Almquist, Helsingborg.

Kliché: Benot Silfverparre.

Christ Nordenfjell

ÅKE HJALMAR NORDENFELT.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Skåne är slättens land. När det för 250 år sedan lades under Sverige, prisades det framför allt som den blifvande kornboden. De järnmalmsfyndigheter därstädes, som tid efter annan bearbetades, hade då redan så godt som fallit i glömska. Om landskapet icke dess mindre i närvarande stund ryckt fram till en rangplats äfven på grufvhandterings område, har det därför att tacka framför allt sina rika tillgångar på skiffer, kalk- och sandsten, stenkol och — icke minst — leror. Redan så tidigt som 1664—76 började stenkol brytas vid Höganäs, men först 1796 upptäcktes de nya, mäktigare flötsar, som möjliggjorde en rikare industriell utveckling, och det följande året räknas som det moderna Höganäs' födelseår. Längre var dock grufvdriften olönsam och kunde uppehållas endast med tillskott af det allmänna. Gynnsammare utsikter yppades dock, sedan statsverket genom villkorlig afskrifning af sin till 300,000 kr. uppgående fordran föranlett en schaktsänkning till undre flötsen och i sammanhang därmed tillverkning af sådana eldfasta fabrikat, hvartill den ymniga eldfasta leran gaf tillfälle. Redan 1826 började tillverkningen af eldfast tegel, 1833 af bly- och oglaserade lerkärl, 1835 af dessa saltglaserade, som vunnit berömmelse äfven utanför vårt lands gränser. När 1843 tullen å engelska stenkol borttogs, uppstod dock åter fråga om verkets nedläggning. Det visade sig emellertid efter bolagets rekonstruktion 1846, att under klok ledning och ytterligare utveckling af lervarufabrikationen möjlighet förefanns icke blott till driftens fortgång, utan ock till vinst för delägarna. Särskildt blef detta fallet, sedan kloakrör-fabrikationen 1869 upptagits. Öfverhufvud har på senare tid hufvudvikten lagts på lervarutillverkningen, så att de brutna stenkolen så godt som helt och hållet användas för denna. Samtidigt har man dock städse haft blicken öppen för möjligheten att upptaga nya fabriktionsgrenar. Från sistlidet är har man sålunda börjat tillverka elektroder, fråga är om användningen af kolaffallet till produktion af elektrisk kraft, frågan om järntillverkning har varit under diskussion och experiment företagits i syfte af aluminium-framställning.

Disponent vid Höganäs-verken är sedan den 1 febr. 1890 f. kaptenen *Åke Hjalmar Nordenfelt*.

Född den 14 juli 1847 på Örby i socknen af samma namn i Älfsborgs län, härstammar disponent Nordenfelt både på fädernet och mödernet från bruksägare-släkter. Han är nämligen yngste son till dåvarande öfverstelöjtnanten, sedermera landshöfdingen Enar Vilhelm Nordenfelt och Maria Elisabeth Wærn. Den förras fader och farfader voro båda brukspatroner på Björneborg i Värmland, farfarsfadern Olof Norij, som 1720 adlades, var brukspatron på Mölnbacka, och dennes fader, som först var bergsfogde i Lekebergs och Karlskoga bergslager, afled 1688 som brukspatron på Frösvidal i Kils socken i Nerike. Modern åter, en syster till statsrådet Jonas Wærn, var dotter till bruksägaren Leonard Magnus Wærn och hans maka, född Tranchell.

Disponent Nordenfelts utbildning blef militär. 1866 inskrefs han som kadett vid Karlberg och utexaminerades därifrån 1868, hvarpå han blef underlöjtnant vid Svea Lifgarde. Redan nu behärskad af lifliga tekniska intressen, öfvergick han emellertid snart till artilleriet och transporterades 1870 som underlöjtnant till Vendes artilleriregemente samt blef 1872 attaché vid beskickningen i London, där hans broder Torsten Vilhelm idkade grosshandel och vid denna tid tillsammans med Palmcrantz var sysselsatt med fullkommandet af den senares kulsprute-uppfinning. Samma år löjtnant, återvände han dock redan följande år till hemlandet, där han 1877—80 tjänstgjorde som andre lärare vid krigsskolan. År 1881 blef han kapten och var 1883—87 regementskvartermästare vid Vendes artilleriregemente i Kristianstad. Efter att en kort tid

från 1889 ha innehaft förordnande som yrkesinspektör, blef han som förut nämnt 1890 disponent vid Höganäs' stenkolsbolag och öfvergick samtidigt till reserven, hvarifrån han begärde och erhöll afsked 1897.

Under disponent Nordenfelts ledning ha Höganäs-verken genomlupit en blomstrande utveckling, hälst sedan Höganäsbolaget 1903 sammanslagits med Billesholms Bjufs aktiebolag till Höganäs Billesholms aktiebolag och detta sistnämnda följande år dessutom förvärfvat aktiemajoriteten i Skromberga Stenkols- och Lerindustriaktiebolag, genom hvilka transaktioner alla Skånes äldre och viktigaste stenkolsgrufvor och lervaruetablissemment samlats i en hand och därmed tillförsäkrats skydd mot osund inbördes konkurrens under ekonomiska nedgångstider.

Ett begrepp om verksamhetens omfattning lämna några siffror angående tillverkningen under år 1908 vid Höganäs. Från fyra schakt uppfordrades 77,000 ton stenkol, motsvarande omkring 900,000 hektoliter, samt 45,000 ton eldfast lera och 8000 ton klinkerlera. Af eldfast tegel, fasadtegel o. s. v. tillverkades omkring 35,000 ton, af eldfasta malda leror 7,000 ton, af rör- och rördelar 12,000 ton, af asktegel 3,300,000 stycken, af taktegel 42,000 stycken, af lerkärl 125,000 stycken samt af kolelektroder 350 ton.

Inalles sysselsattes 1908 vid Höganäs-verken 983 arbetare, däraf 418 vid grufvorna och 565 vid fabrikena. För dessa har af gammalt Höganäsbolaget sört på ett synnerligen mönstergillt sätt. Dels har bolaget själf uppfört arbetarebostäder, dels med byggnadslån på billiga villkor understött dem, som själfva vilja bygga på bolagets mark. Antalet egna hem vid Höganäs uppgick enligt senaste för oss tillgängliga uppgifter till 356, hvaraf 137 på fri och 219 på ofri grund, de senare upplåtna på en tid af 50 år. Långt innan olycksfallsersättningslagen kommit till stånd, hade bolaget åtagit sig förpliktelse att såväl vid olycksfall som sjukdom lämna sina arbetare understöd, pensioner ha utgått vid ålderdom och invaliditet, på bolagets bekostnad tillhandahålles läkarevård åt dem och deras familjer så väl som fri medicin, hvarjämte det samma med godt resultat uppnuntrat arbetarne att själfva bilda sjukkassar. Vidare har bolaget anordnat sådana välsignelsebringande anordningar för arbetarna som ångkök, varmbadhus, ett "folkets hus", förlustelsepark, bibliotek och läsrum. Höganäs har ock på grund af dessa och andra inrättningar länge haft anseende som ett hardt när idealt arbetaresambälle, något som redan så tidigt som 1878 vann internationellt erkännande genom den större guldmedalj jämte ett pänningpris å 10,000 francs, som då kom bolaget till del härför vid världsutställningen i Paris. De strider, som tyvärr varit så starkt utmärkande för förhållandet mellan arbetare och arbetsgivare i vårt land under de senaste årtiondena, ha också i långt mindre omfattning och med mycket mindre häftighet berört Höganäs än de flesta andra större skånska arbetsplatser.

Ställningen som chef vid ett industriellt verk som Höganäs kräver sin man helt och hållet, och disponent Nordenfelt har därför ej heller, sedan han mottagit denna, ställt sig till förfogande för allmänna värf. Dessförinnan hade han vid fyra riksdagar (1887—1890) representerat Kristianstad och Simrishamn i Andra kammaren, därunder han på ett lyckligt sätt häfdade den frihandelsvänliga ståndpunkt, som väl öfverensstämde med hans familjetraditioner, och för öfrigt utmärkte sig genom det glänsande försvar, grundadt på hans i England förvärfvade erfarenheter, hvilket han gaf för det äfven från så liberalt landmanahåll som Sven Nilsson i Efveröd och Carl Ivarsson bekämpade lagförslaget angående skydd mot yrkesfara. Hans sålunda ådagalagda intresse för sociallagstiftning gjorde, att han erhölet sate i 1890 års särskilda utskott för olycksfallsförsäkringsfrågan.

VÅLDSAM ORKANBY ÖFVER HUFVUDSTADEN.

var fruktansvärdt. Träd brötos som stikor, takhufvar sletos loss och plank föllo samman som spån. Slagregn och blixtar bidrogo att öka det storlaget hemska i naturskådespelet, omhvars förödande verkningar våra bilder ge en föreställning.

Kliché: Bengt Sjöforsparne.

H. & D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF

I LILLJANSKOGEN, där tusentals träd brötos af.

En orkanlik storm gick natten mellan den 3 och 4 jan., liksom den senare dagen på morgonen, fram öfver mellersta Sverige och österut. Förstörda telegraf- och telefonledningarna markerade den väg, den våldsamma stormbyn tagit. Till Stockholms-trakten hann den vid 5-tiden på morgonen, och ovädret där

H. & D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF

VID HJORTHAGENS KAPELL.

Kliché: Bengt Sjöforsparne

i Hjorthagen hade flere hundra träd ryckts upp med rötterna och några lågo så, att de spärrade vägen för spårvagnarna.

H. & D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF

Kliché: Ken. A.-B. Bengt Sjöforsparne 2741m.—D:s

DE NYUPPFÖRDA STORA PROVISORISKA SPÅRVÄGSSTALLARNA VID HAGALUND, hvilkas tak med ett fruktansvärdt dån störtade in och ramponerade vagnarna.

Nässjö församlings nya kyrka invigdes högtidligen den 19 dec. af biskop Lindström i närvaro af bl. a. landshöfding Pettersson; vid invigningen utfördes bl. a. en kantat med ord och musik af stadsrevisor Ramm, Göteborg.

Uppförd på en höjd, dominerar det vackra templet (i götisk-baltisk stil) fullkomligt samhället. Byggandet begynte i april 1908. Arkitektfirman Hagström & Ekman i Stockholm har uppgjort ritningarna; byggmästare är L. Forsberg och orgelbyggare är J. Magnusson fr. Göteborg.

*

På nyåret öppnades åter, efter en genomgripande restaurering, hotell och restaurang *Uppsala Gille*.

Att i detalj redogöra för det storartade sätt eller den omfattande plan, i enlighet hvarmed restaureringen och smyckandet af de olika lokalerna genomförts, låter sig här icke göra.

Arkitekten Ture Stenberg har utfört ritningarna till omdaningsverket.

*

Utredningsmännen i dödsboet efter fabrikören *Fredrik Westman*, som den 16 mars 1906 afled i Stockholm, ha nu till "De blindas förening" öfverlämnat 20,000 kr. och till Föreningen för "de blindas väl" 10,000 kr.

Enligt testamente har af med. d:r *Carl Häggström*, som i sept. i fjol afled, äfven han Stockholmare, ett hundra tusen kronor bortdonerats, däraf 20,000 kr. till Norrlands nation i Upsala, 20,000 kr. till

Foto. Wiklunds eftr., Nässjö.

Kliché: Bengt Silfverparre

NÄSSJÖ NYINVIGDA KYRKA. Exteriör.

TVÅ DONATORER.

Foto. Larsson, Uppsala.

EXTERIÖR AF "UPPSALA GILLE",

som nu åter öppnats efter en omfattande restaurering.

Kliché: Bengt Silfverparre.

FABRIKÖR FREDRIK WESTMAN.

Sv. läkaresällskapets nödhjälps- och 10,000 kr. till dess kamratfond samt 30,000 kr. till Karolinska Inst., m. m.

MED. D:R CARL HÄGGSTRÖM.

Foto. Wiklunds ef.r., Nässjö.

Kliché. Bengt Sjöforsparre.

INTERIÖR FRÅN NÄSSJÖ NYA KYRKA.

Midt inne i Stockholms stad föröfvades på morgonen d. 5 jan. ett fruktansvärdt illdåd, som i råhet söker sin like. Strax efter det att Gerellska växel-

kontoret, beläget vid Malmorgsgatan, i Hötél Rydbergs byggnadskomplex, kl. 9 på morgonen blifvit öppnadt, kom en manlig person dit in, bedöfvade med ett betzman kassörskan, som var ensam, och skrapade därefter åt sig c:a 6,000 kr. samt försvann. Senare på dagen afled fröken H.

Illgärningsmannen greps på natten i Karlsudd vid Vaxholm, där han är bosatt. Det var en f. d. kypare Johan Alfred Andersson-Andér.

FRÖKEN VIKTORIA HELLSTEDT, kassörskan, som föll på sin post.

41 8 D: STOCKHOLMSPOTOGRA.F.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Sthlm.—Gbg.

GERELLSKA VÆXLKONTORET (X) i Hötél Rydbergs byggnadskomplex, Stockholm, där det ohyggliga rånmordet begicks.

Foto. H. E. Nilson.

ÄNKEDROTTNINGENS NYÅRSFEST FÖR SVENSKA SJÖMÄN I LONDON:

Kitché: Bengt Sjöferparre.

Ett af borden vid aftonvarden.

En synnerligen lyckad *nyårsfest* firades nyårsaftonen i *Svenska Sjömanskyrkan i London*. Änkedrottning Sofia, som ju f. n. residerar utanför London, hade uttalat en önskan att alla svenska sjömän, som vid årsskiftet vistades i London, skulle beredas en glad och angenäm nyårskväll till en liten omväxling i deras sträfsamma och på goda förströelser fattiga lit, och till förverkligandet af denna önskan hade H. M. anslagit ett belopp. Tack vare de stora ansträngningar, Sjömanskyrkans föreståndare, pastor Brundin och fru, nedlagt, kan också med öfvertygelse sägas att de svenska sjömännen denna dag fingo en verkligt glad om och vemodsblandad erinran om hemlandet och nyårs-

firandet där. — Flera hundra sjömän hade hörsammat inbjudningen och äfven flera af de mera kända svenskarna i London.

*

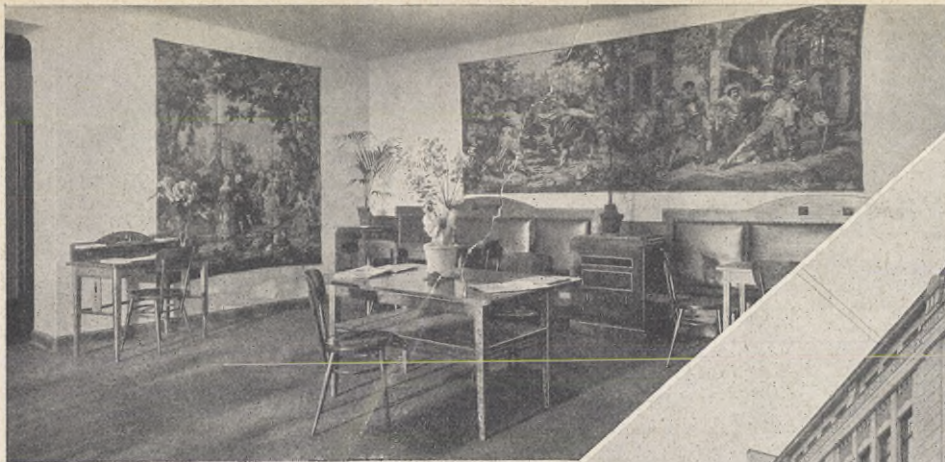
I våra dagar göres, särskildt under julhelgerna, vid regementena stora ansträngningar för att manskapet skall få det så hemtrefligt som möjligt. Vår bild här nedan visar en *frukostmåltid vid Upplands artilleriregemente* i Uppsala nyårsdagen. Man ser salen rikt dekorerad med flaggor, sköldar, julgranar etc. — På vänstra sidan synas husarer från Skånska Husarregementet, af hvilket 2 skvadroner t. v. äro placerade i Uppsala.

Foto. Östling, Uppsala.

FRUKOST HOS UPPLANDS ARTILLERIREGEMENTE NYÅRSDAGEN.

Kitché: Kem. A.-B. Bengt Sjöferparre. Bilden—Oby.

SIDENHUSETS
NYBYGGNAD.

SKRIFRUM I A.-B. SIDENHUSETS NYBYGGNAD.

Hufvudstaden har fått ett nytt, kontinentalt affärspalats: *Sidenhusets* ståtliga affärskomplex vid Regeringsgatan, uppfördt efter ritningar af arkitekten C. G. Djurberg.

Fasaden till den förnäma 6-våningsbyggnaden utgöres af Labradorgranit, de två nedersta våningarna med bronspelare samt de öfriga våningarna af puts med kopparbeslagna lister. Skyllfönstren torde vara de största i Skandinavien. — I den väldiga försäljningshallens — den sträcker sig genom två våningar — midt finnes en fontän med rika bladväxter. Golfytan i hallen är ej mindre än 500 kv.-meter. Golvbet är klädt med marmor. — I andra våningen finnes bl. a. väntrum, konditoriafdelning, konfektionsafdelning, profsalonger, samt kontorslokalerna. En del af femte samt hela sjätte våningen disponeras likaså af aktiebolaget Sidenhuset.

BEVAR & DAGS STOCKHOLMSFOTOGRAF.

SIDENHUSETS FÖRSÄLJNINGSHALL.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre Skilm—Gbg.

Operasångerskan fröken *Signe Rappe* har gifvit några gästupp-trädanden i Stockholm, och kritiken har konstaterat de vackraste framsteg sedan hennes första uppträdande i hufvudstaden. Redan då ställde man rätt stora förhoppningar på hennes konstnärskaps fortsatta utveckling, och ännu mer anser man sig ha rätt att göra det efter hvad hon nu visat sig kunna prestera.

Bland de roller, fröken R. har utfört, är Desdemona i "Otello", och synnerligen väl visade sig detta parti lämpadt för hennes temperament. Äfven om, såsom det påpekats, hennes förmåsta egen-

Foto. Hallén, Stockholm. Kliché: Bengt Silfverparre.
FRÖKEN SIGNE RAPPE, som Elsa i "Lohengrin".

Ver ligga inom det vokala området, äger också ses dramatiska framställning stora förtjänster, därvid "det vackra helhetsintrycket förstärkes af en intagande apparation som ger en bild af rörande oskuld förenad med kvinnlig värdighet".

Som Elisabeth i "Tannhäuser" hade kanske fröken R. sin största framgång. "Rösten klingade fylligare än vid föregående tillfällen, fick verklig glans öfver sig i hälsningen till sångarsalen och bar tillbörligt igenom den stora ensemblen. Det alltid väl öfverlagda och musikaliska föredraget tedde sig jämväl i fördelaktigaste belysning, och äfven den sceniska lösningen af uppgiften var förtjänt af varmt erkännande."

Af konungen har fröken Rappe utnämns till kunglig hofsångerska.

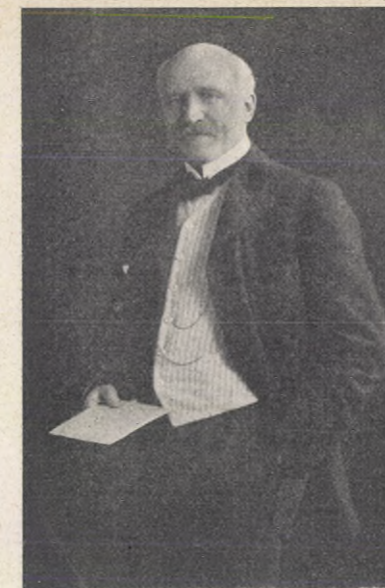
Efter porträtt. Kliché: Bengt Silfverparre.
FRU HEDVIG LAGERCRANTZ,
f. Croneborg.

Prins Adalbert, kejsar Wilhelms tredje son, gästade jul- och nyårshelgen svenska konungaparet. Den unge prinsen — han är född 1884 — begagnade sig under sin Stockholmsvistelse flitigt af de tillfällen till idkande af vintersport som då bjödos.

Han gjorde sålunda bl. a. visit af Stockholms isjaktklubbs kappseglingsstation å Stora Värtan, där han företog flera turer å isjakt.

Foto. Hallén, Stockholm. Kliché: Bengt Silfverparre.
PRINS ADALBERT SEGLANDE ISJAKT. Vid hans sida hr J. Carlson.

Efter porträtt. Kliché: Bengt Silfverparre.
VÅR ENVOYÉ I WASHINGTON,
H. LAGERCRANTZ.

landet kan vänta mycket för sin lösning just genom ett klokt val af den man, som skall sändas ut att representera oss och finna utvägar hur våra intressen bäst kunna tillgodoses, är det gifvet, att tillsättandet af den post, som officiellt heter "envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire", i hemlandet skall kunna påräkna ett icke litet intresse.

Emigrationsfrågan var brännande i Sverige också redan 1907, och med en viss spänning motsåg man,

De anspråk äro icke små, man nutilldags ställer på den man, som är kallad till posten som ett lands officiella ombud i en annan stat. Man väntar sig främst af honom att han så allsidigt som möjligt skall öfververka allt, som berör det egna landets intressen därute i den främmande nation, där han är ackrediterad.

När därtill kommer, att en af de brännande frågorna i det egna

äfven med tanke därpå, vid begynnelsen af det året utnämmandet af vår envoyé i Washington.

Det blef brukspatron *Herman Lagercrantz*, som kallades att öfvertaga det ur många synpunkter ansvarsfulla värfvet.

Minister L., som är född 1859, begynte sin bana som militär. Först 1889 tog han afsked ur krigstjänsten. Därefter verkade han som organisor i Frälsningsarmén såväl i London som i Indien och ledde framgångsrikt arméens sociala och ekonomiska verksamhet i Stockholm.

I slutet på 1890-talet inköpte han tillsammans med sin broder Virsbro bruk i Västmanland, hvars ledning på den tiden i hög grad kräde friska krafter. Gynnad af goda konjunkture, fick han här tillfälle att utveckla en oomtvistlig förmåga att administrera och organisera arbetet på brukets uppryckande och utvidgande. Omsättningen blef mångdubblad, och L. fick ett vackert namn som bruksskötare. Efter hand intresserad i åtskilliga stora bruksföretag i Västmanland och Dalarna, blef det icke lätt för L. att, när tiden kom, besluta sig för att öfverge detta sitt verksamhetsfält för att öfvergå till den diplomatiska banan.

Icke förglömmas bör heller, att L. i sin hemtrakt flitigt deltog i kommunens värf; desslikes var han medlem af den kommitté, som utarbetade betänkandet angående ny organisation för telegrafverket, 1906 antagen af riksdagen.

Vi berörde ofvan emigrationsfrågan. Minister Lagercrantz har i densamma, för något år sedan, haft ett principuttalande, som i allo öfverensstämmer med den åsikt, som alltmer begynner vinna terräng här hemma bland dem, som fördjupa sig i detta, ett af Sveriges lifsproblem: "Det är viktigare att koncentrera sig på förhindrandet af emigrationen än att söka befrämja återinvandringen till hemlandet". Ty ännu ha vi långt ifrån funnit medlen att behålla dem vi ha — långt mindre tänkt på hvad vi ha att gifva dem, som kunna vända åter och se om det blifvit bättre för dem här hemma. Och komma dessa senare tillbaka till Amerika med bitterhet mot gamla Sverige, då är mycket litet därmed vunnet. Som några af de viktigaste botemedlen mot hvad man vore frestad kalla tvånget till emigration har L. med fog pekat på beredandet af en mera erkänd social ställning för hela den producerande delen af samhället; liksom ock en lycklig lösning af bostadsfrågan, därvid egnahemsrörelsen spelar icke ringa roll.

Ett hufvudvillkor för att varuutbytet tvenne länder emellan skall nå en tillfredsställande utveckling är, det ligger i sakens natur, att säljaren träder i direkt förbindelse med köparen. Det är från svensk synpunkt intet önskvärdt eller förmånligt i att, såsom en författare i frågan nämner, det svenska järnet

Efter fotografi. Kliché: Bengt Silfverparre.
EXTERIÖR AF DEN BYGGNAD, DÄR SVENSKA LEGATIONEN I WASHINGTON sedan i nov. 1909 änyo är inrymd.

Efter fotografi

Kliché: Kem. A.-B. Emot Sjöförsparre Sjölm.—Glg.

MOTTAGNINGSHALL I SVENSKA LEGATIONEN I WASHINGTON.

i Amerika icke går under benämningen *Swedish iron*, eller att japaner resa omkring och sälja svenskt papper. Minister Lagercrantz har i denna fråga visat sig myc-

ket intresserad, och han har därtill speciellt betonat, att *turisttrafiken* från svensk-amerikanarnes sida till hemlandet genom upprättandet af en direkt Amerika-

Efter fotografi

Kliché: Kem. A.-B. Emot Sjöförsparre Sjölm.—Glg.

MUSIKRUM I SVENSKA LEGATIONEN.

Efter fotografi. Kliché: Bengt Ståfversparre.
HALL I SVENSKA LEGATIONEN I WASHINGTON.

skildt bland de nyanlända, anse sig ha fog att icke tänka godt om det gamla landet. Minister L. står icke främmande för denna sträfvan att hålla bandet så fast knutet som möjligt. Önskligt vore blott, att, hvad som säges vara planeradt, till hjälp i dessa bemödanden så snart som möjligt komme en systerförening till den "Riksförening för svenskhetens bevarande i utlandet", som nu med kraft och framgång i Europa arbetar för sitt vackra måls främjande.

Efter en längre vistelse i hemlandet under fjolåret inflyttade minister Lagercrantz med sin legation i november månad ånyo i det ståtliga hotell, hvori legationen förut haft en kort tillfällig bostad, tillhörigt en amerikanare; byggnadens andra hälft disponeras af danska legationen.

Text till vignetten å 1:sta sidan.

Som nyligen i pressen meddelats har Jämtlands läns hushållningssällskap med tacksamhet emottagit såväl den *mönstergård* inom Åre socken, som framlidne grosshandlare C. F. Liljewalch på sin tid upprättade, som jämväl de 100,000 kronor, hvilka donatorn anslagit åt dess framtida underhåll och utveckling.

Varm fosterlandsvän, som L. var, ägnade han frågan om ett rationellt landbruk i Norrland stor uppmärksamhet, och genom exempel ville han visa möjligheten af sina planer. Det var därför han anlade sin mönstergård Medstugan och med stort arbete lät uppodla myrarna, af hvilka han med varm hand bortskänkte stora områden åt befolkningen. Hufvudvikten lade han dock på mejeri och ladugårdsskötsel.

SVENSK BABY PRISTAGARE I AMERIKA.

Vidstående lilla bild föreställer 3:e pristagaren vid barnens skönhetstävlan å Alaska—Yukon—Pacific Exposition i Seattle, Wash., den 2 okt. 1909, *Eric Roland Brattström*, som var den enda svenske pristagaren bland 1,500 babys. — Segerpriset, en silfverskål, håller han framför sig i vagnen.

linie skulle i hög grad befrämjas, liksom ny företagsamhetslust skulle vinnas och nya idéer förmedlas tvärs öfver oceanen.

Först i och med den direkta förbindelsen med de länder, vi önska som afnämare, få vi möjlighet att rätt lära känna deras behof och förutsättningarne för våra produkters afsättande där, liksom å andra sidan köpmännen kunna sättas i tillfälle att direkt erfara om vårt lands produktions- och afsättningsmöjligheter.

*

Det är gifvet, att en man som minister Lagercrantz, som på en gång så högt uppskattar och så väl känner de svenska arbetarne, och som är så lifligt intresserad af de svenska affärsförbindelserna på utlandet, måste äga de största förutsättningar att infria sitt löfte om att söka upplysa hemlandet om de verkliga förhållandena i Amerika, om de tusentals svenskar, som gå därute, och om våra handelsmöjligheter där.

*

Det göres mycket där ute i Förenta staterna för svenskarne. Mycket för att bevara deras hemkärlek och goda tankar om Sverige. Och visst är att det behöves, ty allt för många, sär-

DEN SVENSKA BABYN SOM VANN 3:DJE PRISET.

Kliché: Bengt Sjöbergparre.
FLYGKONSTENS SENASTE OFFER: DELAGRANGE, som störtade ned med sin maskin vid Bordeaux och dog; vid hans sida BLÉRIOT, som nyligen var ute för ett olycksöde vid Konstantinopel, därvid aéroplanet totalt ramponerades, men B., ehuru sårad, undkom med lifvet. Monoplanet är Blériots.

Aviatikern Delagrange har fallit på sin post — vid en uppstigning den 4 jan., på flygfältet vid Bordeaux, bröts vänstra vingen på hans flygmaskin af en häftig vindstöt; maskinen föll till marken — på slutningen af en kulle stötte den mot en vagn och ett skjul. Delagrange störtade hufvudstupa ned och dog genast. — Flygkonsten har genom denna olycka beröfvats en af sina mest energiska och vetenskapligt intresserade utöfvare.

Kliché: Bengt Sjöbergparre.
SEGRARNE I SEX-DAGARS-TÄFLINGEN Å VELOCIPEID I BERLIN: Paret Rütt (1)—Clark (2).

Sex-dagars-täflan å cykel i Berlin, hvarifrån några fotos redan i föreg. nr återgäfvos, fick som förut nämnt till resultat, att det tysk-australiska paret Rütt — Clark segrade. Försprånget framför nr 2 var endast ett hvarf (150 m.). — Rütt hade den sista dagen genom flere väldiga kraftansträngningar i det närmaste inhämtat det afgörande hvarfvet, men alltid genom omkullkörningar af konkurrenterna beröfvats frukterna af sina stortade prestationer, tills den sista spurten kom.

MESSINA PÅ ÅRS DAGEN AF DEN FRUKTANSVÄRDA KATASTROFEN. Delegationsprocessionen drager genom gatorna.
(Se text å sid. 256.)

H 4 D18 STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kilchö: Kem. A.-B. Demnt Sjöförsäringssällskapet—Cdg.

ISJAKTSEGLINGAR Å STORA VÄRTAN TRETTONDEDAGEN.

DOLLARDROTTNINGAR.

(Till porträtten å sidan 254.)

Nästan fantastiska äro för europeiska begrepp de summor af miljoner som i Amerika kunna hopas på enskilda händer. Och verkligt fantastiska äro emellanåt ock de berättelser, som komma från det stora landet i västern, om det sätt, hvarpå efter vanliga mått oerhörda summor depenserar på luxuösa fester och mycket annat.

Om "dollarkungarna" och "dollarprinsessorna" äro legenderna otaliga; men det finns också berömda "dollardrottningar" därute i det stora landet i västern.

En af dem är *Mrs Hetty Green*, som blifvit nämnd den rikaste kvinna i världen. Hennes dotter Sylvia ingick i fjol äktenskap med en infödd amerikanare, och de amerikanska tidningarna konstaterade då med glädje, att pänningarna denna gång ej gingo ur landet till någon utfattig europeisk högadelsfamilj. C:a 30,000 kr. pr dag är den lilla nätta inkomst, *Mrs Hetty Green* kan kalla sin.

Mrs Belmont, en annan af de stormrika, var fordom gift med *William K. Vanderbilt*, men skiljde sig från

honon och knöt sedan hymens band med bankiren *Oliver Hazard Peary Belmont* i New-York, som nu är död. Hon är moder till nuvarande hertiginnan af Marlborough. — Sedan någon tid är kampen för kvinnans rösträtt *Mrs B:s* stora och dyrbara passion.

Den bekante amerikanske järnvägskungens *E. H. Harriman* lämnade vid sin nyligen timade död åt den efterlevande *Mrs Harriman* en liten nätt förmögenhet, som i rundt tal räknas till 100,000,000 dollars.

Den brinnande ifvern för kvinnorösträtt delas af *Mrs Belmont* med *Mrs Catherine Mackay*, hustru till miljardören *Clarence H. Mackay*. *Mrs M.* kan fröjda sig åt att vara en af de vackraste kvinnorna i den amerikanska societeten.

Icke föglömmas bör i denna illustra samling *Mrs Russel Sage*, änka efter den berömda finansjärens, hvars samlade kapital ej mycket torde stå *Mrs Hetty Green's* efter. Hon beskrifves som en mycket välgörande och mänsklig dam, under det att hennes make var girig allt intill löjlighet.

DOLLARDROTNINGAR.

Efter porträtt.

Kliché i Kon. A.-B. Drott. Silfversparre Sölm—Gbg.

1. MRS HETTY GREEN, som blifvit kallad "världens rikaste kvinna". 2. MRS O. H. P. BELMONT, först gift med William K. Vanderbildt, senare med bankiren Belmont.
3. MRS E. H. HARRIMAN. 4. MRS CATHERINE MACKAY, f. Duer. 5. MRS RUSSEL SAGE. (Se text å sid. 253.)

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data å nästa sida.

A. B. HAY.
F. d. fabriksdisponent. — Jönköping. 75 år 7 Jan.*

G. M. RAMEL.
Friherre. F. d. ryttmästare. Kammarherre. Villa Åsum, Sjöbo. 60 år 5 Jan.

K. V. FAGRELL.
Postmästare. — Nässjö. 60 år 6 Jan.*

G. A. HALLBECK.
Rektor vid Hörby Samskola. Kommunalman. — Hörby. 50 år 2 Jan.

J. B. T. BESKOW.
Kammarherre. — Stockholm. 75 år 3 Jan.

A. J. ANDERSSON.
Bankdirektör. Kommunalman. Landstingsman. — Odeshög. 70 år 22 Jan.

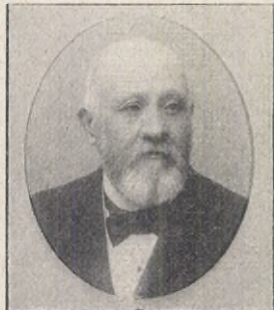
J. H. O. W. WICKSTRÖM.
Fältintendent. Fördelningsintendent. — Helsingborg. 50 år 6 Jan.

C. L. A. A. REUTERSKIÖLD.
Professor. — Upsala. 40 år 12 Jan.*

C. J. CHARPENTIER. †
F. d. major. — Vexjö. F. 25. † 31 Dec.*

E. G. WINTER. †
F. d. landbrukare och handlande. — Stockholm. F. 39. † 31 Dec.*

G. A. O. BLOMQUIST. †
F. d. föreståndare för Gefleborgs läns Landbruksskola. — Runemo. F. 44. † 22 Dec.

C. A. E. MOBERG. †
Häradshöfding. — Landskrona. F. 60. † 21 Dec.*

L. P. HAGLUND. †
F. d. hotellgare. Rentier. — Göteborg. F. 25. † 4 Jan.

A. MEDIN. †
F. d. Stadssträdgårdsmästare. — Stockholm. F. 41. † 5 Jan.*

N. L. A. CLAËSON. †
Justitieråd. — Stockholm. F. 48. † 7 Jan.*

F. F. W. HOLMGREN. †
Civilingeniör. — Stockholm. F. 54. † 22 Dec.

Foto. Jager, Sölm.

Klisché: Kem. A.-H. Bengt Sjöversparre Sölm—Ög

SCEN UR 2:A AKTEN AF "DEN OKÄNDA" Å SVENSKA TEATERN I STOCKHOLM. 1. Hr Oscar Johansson, 2. Hr Kåge, 3. Fru Seelig-Sandberg. Slutrepliken: "Var inte rädd — jag ämnar inte springa min väg".

Svenska teatern i Stockholm allra nyaste, "Den okända", synes ha i högsta måtto slagit an på publiken. Det är Alexander Bissons fyraaktsskådespel "La femme X", som nu i öfversättning framförs å svensk scen. Melodramatisk och starkt färglagd, saknar pjäsen inte sina verkliga poänger, och det sätt, hvar på framför allt hufvudrollernas innehafvare förstodo att göra något stort af sina roller, är tillräckligt för att göra skådespelet säkert om ett långt lif.

(Till bild å sid. 252.)

Den hemsökelse knappt utan like i världshistorien, som den 28 dec. 1908 genom jordbävning drabbade det härliga Messina, är allt för väl känd af en och hvar att här behöfva relateras.

Där fordom den stolta staden reste sig, ligga nu idel ruiner, och i baracker bor Messinas befolkning anno 1910. Årsdagen af den fruktansvärda olyckan högtidlighölls af hela Italiens befolkning; vår foto är tagen i själfva Messina där en procession just tågar genom stadens gator bland resterna af forna ståtliga byggnadsverk.

(TILLHÖR VECKANS PORTRÄTTGALLERI.)

BERNHARD HAY, såsom tidigare disponent för Jönköpings verdensbekanta tändsticksfabrik en af vår svenska industris märkesmän. — Till 70 årsdagen, 1905, bringade vi helsidesporträtt och biografi hvartill vi hänvisa.

VIKTOR FAGRELL, postmästare i Nässjö sedan 1882; ledamot af municipalnämnden sedan 81, kassör i Smålands E. Banks afd.-kontor därstädes 73-04, led. af afd.-kontorets styrelse sedan 02.

CARL-AXEL REUTERSKIÖLD. Stud.-ex. 88, fil. d.r. 93, jur. kand. 97, docent i Upsala 93, lärare i internat. rätt vid Sjökrigshögskolan sedan 99, e. o. professor i romersk rätt m. m. i Upsala 01, professor i statsrätt, förvaltningsrätt och folkrätt 09. Studentkårens skattmästare sedan 09, stadsfullmäktig s. å.

CARL CHARPENTIER; U-löjtn. vid Kronobergs regte 45, major 78, afsked 81. Ledamot af arméns fullmäktige 75, öfverkontrollör öfver brännvinstillverkningen i riket 83-95.

EMIL GABRIEL WINTER; förvaltare å Valby egendom i Upsala län var han under denna tid, 73-81, ordförande i fattigvårds- och i kommunalnämnderna i Rasbo. — Senare bosatt i Stockholm var W. mångårig delägare i firman C. O. Strindberg & Co därstädes.

CARL MOBERG. Stud.-ex. 78, hofr.-ex. 82, v. häradshöfding 86, assessor i hofr. öfver Skåne och Blekinge 92, t. f. revisionssekreterare 96, konst. 98, ordinarie 1900, häradshöfding i Rönnebergs domsaga sedan 03. Stadsfullmäktig 05, inspektor för reallärov, i Landskrona 08, för Gymnasiet 09.

ALFRED MEDIN. Stockholms stadsträdgårdsmästare 69-06. Som sådan har M. i hög grad bidragit till hufvudstadens förskönande. Led. af K. Landtbruksakademien.

NILS CLAESON. Stud.-ex. 67, hofr.-ex. 71, och tjänstgjorde i S. Hofr. och Stockholms Rådst.-r., blef v. häradshöfding 74, t. f. revisionssekreterare i S. Hofrätt 83, Expeditionschef i Eckles. Dep. 84, förordn. till Riksd. Justitie ombudsman 89, afsked fr. expeditionschefembetet s. å., justitieråd 92, statsråd och chef för Eckles. Dep. 98-02, justitieråd sedan 02. Led. af Kyrkolagskommittén 90, ordf. i direktionen i F. Lärarinne-seminariet 91-98, ordf. i direktionen öfver Drottninghuset 94-98, lekmanombud för Stockholm vid Kyrkomötet 98.

VECKANS DAGAR

Januari 3-9.

3 jan. Den amerikanske finansmannen Darius Ogden Mills aftider. Hans efterlämnade förmögenhet uppskattas till 600,000,000 dollar.

4 jan. Storhertig Wilhelm Ernst af Sachsen-Weimar viges med prinsessan Karola Feodora af Sachsen-Meiningen.

— En våldsam orkanby går tvärs öfver Sverige och med särskild häftighet öfver Stockholm och dess omgifningar.

— F. jordbruksministern Petersson i Påboda håller i Torsås ett mycket uppmärksammat tal om den politiska situationen.

— Dr von Lukacz utnämnes till ungersk minister-president.

— Aviatikern Delagrange omkommer vid ett flygförsök.

— Meddelas att badensiska regeringen förordnat att vederbörligt kvalificerade kvinnor kunna vinna anställning vid statens alla tjänster.

5 jan. Föröfvas djärft rånmord i Stockholm; kassörskan i Gerellska växelkontoret dödas och en större pänningssumma tillgripes.

6 jan. Midtpartiet å k. slottet i Athen nedbrinner. Dyrbara troféer och krigsminnen, bl. a., bli lågornas rof.

— Norska snabbgående ångaren Astrea, ämnad som hjälpkryssare för marinen, går till botten utanför Florö.

— Aviatikern Latham slår nytt höjdrekor, med 1,100 m.

8 jan. Danska riksrätten mot f. ministrarna Christensen och Berg sammanträder.

9 jan. Hakki bey erhåller i uppdrag att bilda den nya turkiska ministären.

INNEHÅLL:

Åke Hjalmar Nordenfelt. — Våldsam orkanby öfver hufvudstaden. — Svenska bilder för dagen. — Två nyårsfester. — Nytt affärspalatet i hufvudstaden. — Signe Rappe. — Svenska beskickningen i Washington. — Brokigt utomlandsnytt. — Svensk vintersport: Isjaktsegling. — Dollardrottningar. — Veckans porträttgalleri. — Scen ur "Den okända" å Svenska teatern i Stockholm. — Veckans dagar.

OBS.! Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes vid laga påföljd.